

SZÜKSÉGLETFELMÉRÉS
TÁMOP 5.3.3.

TÁMFALAK (TÁMogatótt FoglAlkoztatás, LAKhatás, Képzés)

Hajléktalanoknak

Megvalósító: SZMJVÖ Kríziskezelő Központ

*„Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő – piaci integrációját
segítő programok támogatása”*

Disertus Kutató és Tanácsadó BT
Lökkös Attila vezető tanácsadó

2009 szeptember

A térség gazdaságföldrajzi helyzete

A Közép-dunántúli Régió a Dunántúl középső részén helyezkedik el, 11 117 km²-nyi területen. Itt él az ország lakosságának 11 százaléka, több mint 1.1 millió fő. Magyarország történelmi központjában, Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megyét felölelve terül el a régió. A közép-dunántúli régió megyéinek mindegyikében évek óta jóval magasabb a bruttó hazai termék előállításában meghatározó súlyt képviselő ipar részaránya az országos átlagnál, ami elsősorban a gépipari multinacionális cégek jelenlétének köszönhető. Emiatt viszont alacsonyabb a szolgáltató ágazatok részesedése. A régió fejlődésének alapja az erős, modern feldolgozóiparra alapuló gazdaság, a kedvező közlekedés-földrajzi helyzet által hordozott telephelyi és logisztikai potenciál, valamint a kiemelkedő turisztikai adottságok.

A megvalósulás helyszínének bemutatása

Gazdasági helyzet

Fejér megye központja a 102 000 lakosú Székesfehérvár. A város földrajzi fekvése kedvező a gazdasági fejlődés szempontjából. Elsősorban az ipar és a kereskedelem számára fontos logisztikai-közlekedési központi helyzete miatt. Jelentős a külföldi tőke jelenléte, mely évről évre növekszik, ami a város és térsége gazdaságilag vonzó állapotát mutatja. A kis- és középvállalkozások száma szintén jelentős, gyors reagálási- és alkalmazkodó képességükkel, a nagyvállalatok mellett a gazdasági fejlődés motorjai. Székesfehérvári gazdaságot tömören high-tech feldolgozóparkként lehetne jellemezni, ahol elterjedtek az info-kommunikációs technológiák, az innovációra irányuló tudásteremtés, és jelentős az üzleti szolgáltatások szerepe. A város megyei szinten vezető szereppel bír, mint közigazgatási-, gazdasági központ, közlekedési csomópont, szolgáltatási-, oktatási-, szakképzési-, pénzügyi-, kereskedelmi- és területfejlesztési központ.

Foglalkoztatás

A megyében működő vállalkozások fele Székesfehérváron és a fehérvári kistérségben működik. A város munkahelyein kb. 75 000 fő alkalmazott dolgozik. Közülük naponta a környező településekről kb. 30 000 fő ingázik, ez az alkalmazotti munkaerő 40%-a. A munkaerő képzettségét, foglalkoztathatósági szintjét mutatja, hogy a strukturális munkanélküliség aránya alacsony. A munkanélküliek csupán 3-4 %-a nem, vagy csak nehezen alkalmazható. A foglalkoztatottak aránya a térségben az aktív korú (15-60) népességhez viszonyítva kb. 65%, 100 aktív korúra kb. 50 gyermek és időskorú jut, az adatok mindegyike jobb a megyei átlagnál.

Oktatás, humán erőforrás

Székesfehérvár hagyományos iskolaváros, ahol 17 általános iskola, 22 középiskola, 3 műszaki és egy nyelvi, gazdasági képzést nyújtó főiskola működik. A város ad helyet a Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képzőközpontnak.

Munkaerő-piaci intézményrendszer

Székesfehérváron működik a Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ és megyei kirendeltsége. A Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képzőközpont részeként 1996 óta a bonni Szociális és Munkaügyi Minisztérium és a magyar Munkaügyi Minisztérium közötti

szerződés alapján Rehabilitációs Modellközpont szolgálja a megváltozott munkaképességű álláskeresőket.

Munkaerőpiac

Ez év júliusában láttak napvilágot a válsághírek utáni első féléves Fejér megyére vonatkozó munkaügyi adatok. A kép sokkoló. Mór térségében kétszer annyian vannak munka nélkül, mint tavaly, de minden körzetben nőtt az álláskereső, azaz a munkanélküliek száma.

2009. I. félévében havonta átlagosan 21 161 fő álláskereső szerepelt a megyei regisztrációban, amely 6 531 fővel haladja meg az előző év azonos időszakában nyilvántartott álláskereső számát. A legmagasabb számú átlagos növekedés a székesfehérvári körzetben látható, ahol 2 732 fővel magasabb az álláskereső száma az előző időszakhoz képest. Az álláskereső száma a 2009. januári 18 555 főről június végére 21 942 főre emelkedett. A megye hét körzetében növekedés következett be, Enying térségében csekély mértékű csökkenés mutatkozik az álláskereső számában. Az emelkedés mértéke Mór körzetében a legjelentősebb 36,3. Dunaújváros körzetében 27,5, Bicske körzetében 26,2, Ercsi térségében 21,3, Székesfehérvár körzetében 20,3 százalékot tett ki.

Az év első felében a legtöbben (22 244 fő) áprilisban, a legkevesebben (18 555 fő) január hónapban szerepeltek a regisztrációban.

A nyilvántartott álláskereső gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya 2009. I. félévében 11,1 százalék, az előző év azonos időszakához képest 3,7 százalékponttal emelkedett. A mutató értéke Fejér megye minden körzetében növekedett az előző év azonos időszakához képest.

2009 januárjában az álláskeresők 17,0 százaléka 25 éves, vagy annál fiatalabb volt. A félév végére ez az arány 16,7 százalékra csökkent, aminek oka az idősebb álláskereső beáramlása volt. A 26-45 év közöttiek aránya az év elején 48,3 százalékot, a félév végén 49,4 százalékot tett ki, az álláskereső közel fele ebbe a csoportba tartozik. A 45 év felettiek aránya az év elejéhez hasonló, június végén 34 százalék volt.

A regisztrációban szereplők legnagyobb hányadát a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki. Januárban az álláskeresők 41,7 százaléka tartozott ebbe a csoportba, júniusban 38,7. A félév folyamán a szakmunkásképzőt végzetek aránya 30,2 százalékról 31,2 százalékra emelkedett. A szakközépiskolát, technikumot végzetek aránya júniusban 15,7 százalék volt, az év elejéhez képest 1,1 százalékponttal nőtt. A főiskolát, egyetemet végzetek aránya júniusban 4,2 százalék volt, amely a januárinál 0,5 ponttal magasabb.

Júniusban a munkanélküli ellátásban részesülők több mint kétötöde Székesfehérvár, közel egyötöde Dunaújváros, közel egytizede Mór körzetéhez tartozott. A 2009. januárhoz képest három körzetben nőtt a munkanélküli ellátásban részesülők aránya. A növekedés mértéke Mór térségében eléri a 10,7 százalékpontot, ami azt jelzi, hogy a félév során zömében olyan emberek veszítették el munkahelyüket, akik a válság következtében most váltak először munkanélkülivé. Bicske körzetében a januárhoz viszonyítva 6,1 százalékpontos növekedés következett be. Mivel a körzetben nagyobb létszámleépítésről nincs tudomásunk, valószínűsíthető, hogy az ingázók közül váltak nagyobb számban munkanélkülivé.

A rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a januári 15,5-ről a félév végére 1 százalékra esett vissza, mialatt a rendelkezésre állási támogatásban részesülők 0,8-ról 12,9 százalékra emelkedett. 2009 júniusában az álláskereső kétötöde semmiféle ellátásra nem volt jogosult. Mind a nyolc körzetben emelkedett a pályakezdők átlagos száma.

A KSH 2009. I. negyedévi munkaerő-felmérése alapján a régióban a gazdaságilag aktív népesség száma 480,6 ezer fő, ami 13 700 fős csökkenést mutat az előző negyedévhez képest, az egy évvel korábbi létszámuknál pedig 2,6 ezerrel kevesebb. A KSH által számított munkanélküliségi ráta 8,4 százalékot tett ki a régióban, ami az előző negyedévi értéket 2,0, az egy évvel korábbit pedig 2,5 ponttal meghaladja, de az országos 9,7-nél még így is 1,3 ponttal kedvezőbb.

2009. januárjában az álláskeresők 51,0 %-a a férfiak közül került ki. Februárban arányuk 51,7%-ot tett ki, ami júniusra 49,9%-ra mérséklődött.

A félév végén az álláskeresők 36,6 %-át a szakmunkások tették ki, arányuk a 2009. januárhoz képest 1,4 %-ponttal emelkedett.

A betanított munkások aránya június végén 30,9%, ami a januárinál 0,7 %-ponttal alacsonyabb. A segédmunkások aránya a félév végén 15,2%, az év elejéhez képest 2,0%-ponttal mérséklődött. A szellemi állománycsoportban az év elejéhez képest kismértékű növekedés tapasztalható.

2009. júniusában az álláskeresők 17,4%-a már több mint egy éve folyamatosan szerepelt a regisztrációban, ami a januárhoz képest 2,4%-pontos csökkenést jelent. A csökkenés oka: az új belépők nagy száma.

2009. júniusában 10237 fő, az álláskeresők 46,7%-a részesült munkanélküli ellátásban a januári 46,2%-kal szemben. Álláskeresési járadékot 37,9%-uk kapott, ami a januárinál 1,6%-ponttal több. Az álláskeresési segélyben részesülők aránya júniusban 7,9%-ot tett ki a januári 10,3%-kal szemben. Vállalkozói járadékot 125 fő, nyugdíj előtti segélyt 12 fő kapott június hónap folyamán.¹

Összegzés

Székesfehérvár és környéke kedvező földrajzi elhelyezkedése, fejlett infrastruktúrája révén az ország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége. A nagy multinacionális vállalatok letelepedésének köszönhetően a város a high-tech feldolgozóipar egyik fellegetvára. Az egy főre jutó nemzeti össztermék előállítását meghaladja az országos átlagot. Ennek köszönhetően a város az ország gazdaságában végbemenő változásainak indikátora. Ezt mutatják a 90-es években végbement ágazati szerkezeti átalakulás hatásai. A gazdasági recesszió elsőként sokkolta a térséget. Egyik hónapról a másikra tízezrek váltak munkanélkülivé. Az ő ellátásuk jelentős mértékben terhelte és egyben tesztelte is a kialakulóban lévő szociális, munkaügyi alrendszereket. A válság után ebbe a térségbe áramlott be elsőként nagy mennyiségben a nemzetközi tőke és jöttek létre a multinacionális vállalatok üzemei. A fellendülés hatására a munkanélküliség rohamosan csökkent. Néhány év elteltével munkaerőhiány alakult ki, mely elsősorban a jól képzett szakmunkások, műszaki értelmiség hiányát jelentette.

A humán erőforrás fejlesztésére, (alap-és középiskolai oktatás, a felsőoktatás és felnőttképzés) a város megfelelő potenciállal rendelkezik. Székesfehérvár szociális, egészségügyi, pénzügyi ellátottsága jó. A szociális ellátórendszer, beleértve a bölcsődei hálózatot is, jól kiépített és megfelelő színvonalú szolgáltatást biztosít. A Fejér megyei Szent György kórház és rendelőintézetei súlyponti kórházként nem csak a várost, a megyét is ellátják. Az egészségügyi alapellátás hálózata jól kiépített. Az ország jelentős pénzintézeteinek mindegyikének van fiókja a városban.

¹ *KDRMK Elemzési Osztály:*

A Közép-dunántúli régió foglalkoztatási, munkaerő-piaci helyzetének alakulása 2009. április

A jelenlegi foglalkoztatási helyzetet értékelve az országot ért pénzügyi- és gazdasági válság ezt a térséget sújtja a legnagyobb mértékben, a munkanélküliségi ráta itt a legmagasabb. A negatív folyamatok az előrejelzések szerint várhatóan 2010 második feléig folytatódnak. Az ország gazdasági fellendülése a prognózis alapján 2010 végére, 2011 elejére valószínűsíthető. A korábbi tapasztalatok alapján Székesfehérvár és térsége elsőként kerülhet felszállópályára. A korábban lefektetett fejlesztések hatására a képzett munkaerő iránti kereslet növekedése várható. Ez a foglalkoztatás, a foglalkoztathatóság szempontjából a humánerőforrás fejlesztés felértékelődésével jár. Ezért **ebben a recessziós időszakban a képzés, átképzés jelenti a legnagyobb megtérüléssel járó befektetést.**

A hajléktalan célcsoport jellemzői²

A hajléktalan emberek átlagos életkora - a különböző felmérések szerint - 38 és 44 év között változik. Az eltérések oka az, hogy az intézményeket használó emberek fiatalabbak, mint az utcán élők.

A hajléktalan emberek mintegy háromnegyed része 30 és 60 év közötti, az átlagnépességben e korcsoport aránya mintegy 50 százalék, a 30 és 50 év közötti korcsoportban felülreprezentáltságuk még magasabb.

Az 50 és 60 év közöttiek az intézményekben kisebb, az utcán nagyobb arányban vannak jelen. A 60 év feletti emberek aránya az átlagnépességben meghaladja a 25 százalékot, míg a hajléktalan emberek körében nem éri el a 10 százalékot. Ennek oka nyilvánvalóan a hajléktalan emberek rövidebb élettartamában keresendő.

A nemek arányára vonatkozóan megállapítható, hogy az elmúlt évek alatt közel megduplázódott, mintegy 25 százalékra növekedett a nők aránya.

A hajléktalan emberek családi állapotára vonatkozó adatok szerint, közel 80 százalékuk magányos, ugyanakkor a hajléktalanná vált nők zöme élettársi vagy házastársi kapcsolatban él. Tendencia, hogy az elmúlt tíz évben egyértelműen csökken a hivatalosan elváltak aránya (különösen a férfiak körében).

Az iskolai végzettség viszonylag állandó képet mutat. A hajléktalan emberek kevésbé iskolázatlanok, mint az átlagnépesség. Az általános iskola nyolcadik osztályát – amely a szakiskolába illetve a középiskolába lépés feltétele – az átlagnépesség mintegy 20 százaléka nem végzi el, ugyanakkor ez az arány a hajléktalan emberek körében jóval alacsonyabb-felméréseként változó-, de 5 és 14 százalék között marad.

A nyolc osztályt elvégzettek és különösen a szakmunkások aránya magasabb a hajléktalan népességben, míg az érettségizettek inkább kevesebben vannak, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők viszont elenyésző arányban vannak jelen.

A szakmunkás végzettségüket közelebről megvizsgálva azonban azt látjuk, hogy sokan közülük olyan szakképzettséget szereztek, melyek elavultak, s amelyre ma már nincs kereslet.

A felmérésekben általában sajnos nem vizsgálják, hogy hányan jártak az értelmi fogyatékosok ún. eltérő tantervű iskolájába. Egy – feldolgozás alatt álló – longitudinális vizsgálat adatai szerint évente 5 és 12 százalék között változik a speciális iskolába járók száma, amely egyértelműsíti az értelmi fogyatékosok magas arányát.

² Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán: "A hajléktalanság" szakvizsga jegyzet 2003

Egyes adatok arra utalnak, hogy a magasabb iskolai végzettségűek hajléktalanként is jobban boldogulnak, ugyanakkor az is megállapítható, hogy a nyolc általánost el nem végzettek köréből kerülnek ki jellemzően azok, akik a leghosszabb ideje hajléktalanok.

A Kríziskezelő Központ, mint megvalósító intézmény bemutatása

Az intézmény célja, feladatai

A Kríziskezelő Központ célja Székesfehérváron életvitelszerűen élő fedél nélküliek ellátása, gondozása. A hajléktalan-ellátó rendszer a különböző ellátási formák egymásra épülésével és összekapcsolódásával nyújt segítséget a rászorulóknak lakhatásuk, nappali tartózkodásuk, étkezésük és egyéb szükségleteik biztosításához.

Nappali melegedő / Székesfehérvár, Sörház tér 3. /

A nappali melegedő elsősorban azoknak a hajléktalanoknak biztosít pihenést, akiknek napközben nincs hova menniük. A szolgáltatást az utcai hajléktalanok és az éjjeli menedékhelyre betérők veszik főként igénybe. Az 50 férőhelyes nappali melegedő ad helyet a hajléktalanok házi orvosi rendelőjének is, mely munkanapokon napi 4 órában biztosítja az egészségügyi alapellátást.

Utcai szociális szolgálat

A Kríziskezelő Központ két utcai szociális szolgálata gondozza és látja el azokat a hajléktalan személyeket, akik az intézményes ellátást nem veszik igénybe, éjszakáikat közterületen ill. lakás céljára alkalmatlan épületekben, építményekben töltik.

Szociális konyha és népkonyha / Székesfehérvár, Sörház tér 3. /

Térítésmentesen vehetik igénybe a népkonyha nyújtotta ellátást az utcán élő hajléktalanok, az éjjeli menedékhelyesek, valamint Családsegítő Központon keresztül érkező rászorulóok. Térítési díj ellenében az átmeneti szálláson élők is kérhetik az ellátást, a nappali melegedőben naponta 11⁴⁵-13³⁰ óra között. Átlagosan napi 120-180 adag ebéd kerül kiosztásra, ebből 80-90 adagot a térítésmentesen étkezők (utcaiak, éjjeli menhelyesek, Cs.S.K.-ból érkezettek) fogyasztanak el. Az étel külső beszállítótól érkezik.

Éjjeli menedékhely férfiak részére / Székesfehérvár, Sörház tér 3. /

A hajléktalan személyek éjszakai pihenésére szolgáló intézménytípus. Igénybe vehetik azok a Székesfehérvár közigazgatási területén élő vagy átutazó, férfiak, akiknek tartósan vagy átmenetileg lakhatásuk nem megoldott. Ellátásban részesülhetnek azok az emberek is, akik csak átmeneti jelleggel tartózkodnak Székesfehérvár területén. Az éjjeli menedékhelyre bekerülés önkéntes, a kérelmező személyes jelenléte szükséges hozzá. Szolgáltatásai 18⁰⁰ órától 08⁰⁰ óráig vehetők igénybe.

Átmeneti szállás nők részére / Székesfehérvár, Széchenyi u. 60. /

A szállás 14 férőhelyen, napi 24 órában biztosít a rendszeres jövedelemmel rendelkező hajléktalan nők számára átmeneti lakhatást. Bekerülés az intézménybe írásbeli kérelem alapján történik. A szolgáltatásért térítési díjat kell fizetni. A rászorulóknak 1+1 év időtartamig

vehetik igénybe az átmeneti szállót. A szálláson két, három és négyágyas szobák, közösségi helyiség, kommunális blokk, valamint iroda található. A lakók ellátását, gondozását napközben szociális munkás, éjszaka szociális gondozó végzi.

Átmeneti szállás férfiak részére /Székesfehérvár, Sörház tér 3./

Azok a hajléktalan férfiak vehetik igénybe, akik munkajövedelemmel, vagy nyugdíjszerű ellátással rendelkeznek.

A szálló férőhely kapacitása 41 fő napi 24 órás elhelyezését biztosítja, nyolc, külön-külön, négy-öt ágyas szobákban. Bekerülés az intézménybe írásbeli kérelem alapján történik. A szolgáltatásért térítési díjat kell fizetni. A rászorulóknak 1+1 év időtartamig vehetik igénybe az átmeneti szállót. A lakók ellátását, gondozását napközben szociális munkás, éjszaka szociális gondozó végzi.

Átmeneti szállás volt állami gondozottak részére / Székesfehérvár, Kikindai u. 8./

Ezen a részlegesen működik az ellátórendszeren belül legmagasabb szintű ellátást nyújtó átmeneti szállás. Az állami gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek részére biztosít átmeneti lakásmegoldást. Az egyetlen jelenleg működő ellátási forma, amelyben a férfiak mellett nők és gyermektelen házaspárok is helyet kapnak. Az épület összesen 16 fő befogadására alkalmas. A fiatalok részére négy lakás, lakásonként két szoba szolgálja az elhelyezést. Egy szobában két fiatal lakik. Bekerülés az intézménybe írásbeli kérelem alapján történik. A szolgáltatásért térítési díjat kell fizetni. A rászorulóknak 1+1 év időtartamig vehetik igénybe az átmeneti szállót. A lakók ellátását, gondozását napközben szociális munkás, éjszaka szociális gondozó végzi.

Családok Átmeneti Otthona / Székesfehérvár, Palotai u. 51./a. /

A törvényi előírás alapján ebben az intézményben az otthontalanná vált szülő kérelmére együttesen helyezhető el a gyermek és a szülője, ha lakhatásuk más módon nem biztosított. Ha a gyermeket a fellépő krízishelyzet miatt el kellene választani a szülőjétől, a szolgáltatás révén lehetővé válik a gyermek családban maradása.

Az intézmény hat család számára nyújt átmeneti elhelyezést a nap 24 órájában, 12+6 hónap időtartamra, összesen 20 fő részére. Igénybe veheti az a családi vagy szociális krízis következtében védelmet kereső szülő és gyermeke, akik tartósan, életvitelszerűen Székesfehérváron élnek.

Az otthon szociális, pszichológiai, mentálhigiénés és jogi ellátást nyújt, szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat lát el.

A kérdőíves szükségletfelmérés eredménye

Vizsgálati módszer bemutatása

A szükséglet felméréshez a kérdőíves adatfelvétel módszerét alkalmaztuk. Választásunk azért esett erre az adatgyűjtési módszerre, mert ezzel, a vizsgált populáció körében a rendelkezésünkre álló időintervallumban a legnagyobb merítés érhető el. A felmérés a székesfehérvári hajléktalan népesség teljes ellátási vertikumát érintette. Helyszínei Sörház tér 3 szám alatt lévő központi telephely férfi átmeneti szálló, éjjeli menedékhely, a Széchenyi úti

női átmeneti szálló, a Kikindai úti átmeneti szálló, a Palotai úton lévő családok átmeneti otthona és Székesfehérvár közterületei.

A program célcsoportjának megkérdezése mellett fontosnak tartottuk az intézmény szociális szakembereinek a véleményét is a projektről, ezért két kérdőívet állítottunk össze, egyet a hajléktalanok részére, egyet az intézmény szociális munkatársainak a részére. Az adatfelvétel a körülményeket és a célcsoport sajátosságait figyelembe véve nem reprezentatív mintavétel. A válaszadás önkéntes és anonim.

A hajléktalanok körében végzett adatfelvétel kérdezőbiztosok segítségével történt, a szakember-kérdőív önkitöltős volt.

Az ellátotti kérdőíven szereplő kérdések kizárólag zártak és strukturáltak. A szakember kérdőíven szintén többségében zárt, strukturált kérdések szerepelnek, kivétel a 8. kérdés. A zárt kérdéseket kvantitatív jellemzőjük, az egyszerűbb kódolás és feldolgozás miatt választottuk.

Elemzésnél elsődlegesen a változók közötti erős, vagy gyenge kapcsolatot, valamint a közöttük meglévő függőségi viszonyt vizsgáltuk.

Az ellátotti kérdőívet úgy állítottuk össze, hogy az a munkavállalással, a képzéssel, a lakhatással, a projekt tervezhető szolgáltatásaival kapcsolatban közvetlenül, a célcsoport motivációjára közvetetten kérdezzen rá. A szakembereknek összeállított kérdések a projekt tervezhető szolgáltatásainak fontosságáról, a projekt sikeres megvalósítása érdekében új szolgáltatások bevezetésére tett javaslatokról gyűjtött információt.

Az adatok feldolgozása a kis adatszám miatt kódtáblázat segítségével manuális úton történt.

A felmérés célcsoportja Székesfehérvár közigazgatás területén élő, a Kríziskezelő Központban regisztrált aktívkorú hajléktalan nők és férfiak, továbbá az intézmény szociális munkatársai.

Az ellátottakra vonatkozó kérdőív elemzése

1. A kérdezett neme:

A vizsgált népesség közötti nemek megoszlása: nők 25% a férfiak 75%.

Ebben a vizsgálatban eddigi tapasztalatainkkal ellentétben a nők felül reprezentáltak. Ennek oka az, hogy a női szállón, a Családok Átmeneti Otthonában, a Kikindai úti szálláson, ahol szinte kizárólag nők élnek, 100%-os volt a lekérdezés.

A férfiak és a nők arányát az is befolyásolja, hogy egy adott intézményben hány férfi és hány nő részére fenntartott szállástípusú férőhely van kialakítva. Általában a férfiak részére döntően több átmeneti típusú szállást alakítanak ki településenként. Székesfehérváron jelenleg összesen 24 női férőhely működik, férfiak részére 109 férőhely.

2. Életkor

Az adatok feldolgozásakor 5 korcsoportot határoztunk meg:

1. csoportba 18-25 év közöttiek tartoznak, 12%
2. csoportba 26-35 év közöttiek tartoznak, 17%
3. csoportba 36-45 év közöttiek tartoznak, 27%
4. csoportba 46-55 év közöttiek tartoznak, 28%
5. csoportba 56 év felettek, 16%

A korcsoportok közül a legnagyobb arányt a 3. és a 4. csoportba tartozó középkorúak alkotják, várhatóan a programba legtöbben közülük kerülnek be.

A projekt szempontjából az 1-4 korcsoportba tartozó fedél nélküliekkel számolhatnak a megvalósítók, tekintettel arra, hogy a munkaerőpiacon a munkáltatók többsége ezen korcsoportba tartozók alkalmazását részesítik előnyben.

3. Iskolai végzettség

A megkérdezettek 40%-a általános iskolai, 41%-a szakmunkásképző, illetve szakiskolai, 12%-a szakközépiskolai, gimnáziumi bizonyítvánnyal rendelkezik.

A megkérdezettek 3%-a diplomás, 3%-a pedig még nem fejezte be az általános iskolát. Az általános iskolát be nem fejezőknél a projekt szempontjából elsősorban képezhetőségük javítása lehet a cél a kompetencia fejlesztő modulon keresztül.

A program kapcsán 8 általános iskolát végzettek, a szakmunkás képzettek, a szakközépiskolai, valamint gimnáziumi végzettséggel rendelkezőkre fókuszálunk.

A program gerincét valószínűleg az utóbbi réteg fogja alkotni. A projekt előtervezésekor és tervezésekor elsődlegesen ezen réteg számára tartjuk szükségesnek felkészítő, motivációt erősítő tréningek, és képzéseket szervezni.

4. Van-e valamilyen szakmája?

A megkérdezettek 66%-a rendelkezik szakmával. Az iskolai végzettségeket vizsgálva az állapítható meg, hogy ennél többen jelölték meg válaszaikban, hogy szakmával rendelkeznek, mint ahányan szakmunkásképzőt, vagy szakközépiskolát végeztek.

Ez némi ellentmondást feltételez, de ez megmagyarázható. A válaszokból kitűnik, hogy a csak általános iskolát végzettek egy része tanfolyam (nem iskola rendszerű képzés) jellegű szakmásválasztó képzetséget szerzett, melyet a szakmával azonos értékűnek tekintenek.

5. Az elmúlt egy évben okozott-e nehézséget önnek rendszeres munkát találni?

A megkérdezettek 62%-a nyilatkozott úgy, hogy az elmúlt 1 évben nehézséget okozott a munkába állása. A 37%-uknak pedig nem okozott problémát az elhelyezkedés. A célcsoport sajátosságait figyelembe véve jelentősnek tartjuk azok arányát, akiknek nem okozott nehézséget az elhelyezkedés. Feltételezzük, hogy elsősorban ők azok, akiknek a projekten belüli foglalkoztatása vagy munkahelyük megtartása várhatóan zökkenőmentesebb lesz.

Ugyanakkor az elhelyezkedési nehézségekkel küszködők részére olyan szocializációs, motivációs tréning szervezését javasoljuk, mely a munkába állásukat, foglalkoztatásukat hatékonyan támogatja.

6. Ha igen ennek oka?

Az elhelyezkedési nehézségekkel küzdők közül 45% az álláslehetőségek hiányát jelölte meg okként, 28%-a pedig a hajléktalan státuszával hozta összefüggésbe a munkába állásával kapcsolatos nehézségeket.

A válaszadók 12%-a a szakképzetségenél elavultságára hivatkozott, 5%-a a munkatapasztalat hiányára utalt okként.

A város és régió foglalkoztatási helyzetét ismerve, s a Regionális Munkaügyi Központ előrejelzéseit figyelembe véve, reális tényként véljük a válaszadók kevés álláslehetőségre való utalását. Ezeket figyelembe véve javasoljuk, hogy a projekt készítői a program foglalkoztatást elősegítő támogatásait úgy tervezzék meg, hogy lehetőség szerint a Munkaügyi Központtal és a potenciális munkáltatókkal együttműködési megállapodás keretében biztosítani tudják a megvalósítás időszakában a hajléktalanok foglalkoztatását.

A projekt előkészítésekor arra is figyelmet kell szentelni, hogy olyan munkáltatókat is célszerű megkeresni, akik korábban vagy jelenleg is foglalkoztatnak hajléktalanokat.

A projekt tervezésekor nagy figyelmet kell fordítani a hajléktalanok álláskereséssel kapcsolatos készségeinek, ismereteinek fejlesztésére is (megjelenés, kommunikációs képesség, érdekérvényesítés, asszertívitás) a szocializációs és motivációs tréning keretein belül.

A korcsoportok összetételét figyelembe véve kevésnek tartjuk azok arányát, akik a szakképzettségük elavultságát is megjelölték okként.

Tekintettel arra, hogy a válaszadó hajléktalanok a középkorosztályhoz tartoznak ebből a tényből kiindulva szakképzettségüket döntően az 1989. évet megelőzően szerezték meg.

A kérdőív válaszai szerint sokan közülük nehézipari végzettséggel, szakmával rendelkeznek. Az elavult technológiákban jártas munkavállalókat már csak elvétve alkalmazzák.

7. Jelenleg van-e bejelentett munkaviszonya?

A válaszadók 22%-a rendelkezik bejelentett munkavissonnyal. A megkérdezettek 75%-nak nincs szerződéses munkaviszonya, 4%-a erre a kérdésre nem adott választ.

Figyelembe véve a jelenlegi munkaerő-piaci helyzetet és a hajléktalanok foglalkoztathatósági helyzetét (lásd képzettségük aránya) a szerződéses állással rendelkezők arányát rendkívül alacsonynak tartjuk.

Javasoljuk hogy a projekt foglalkoztatási programjába elsősorban ezen célcsoportból merítsenek.

8. Ha nincs, végez-e rendszeres alkalmi munkát?

A válaszadók 20%-a végez, 52%-uk nem végez rendszeresen alkalmi munkát. A megkérdezettek 28%-a nem válaszolt ezen kérdésre.

Feltételezésünk szerint a nemmel válaszolók nem kívánták „felfedni” munkáltatójukat. Magas arányúnak tartjuk azok számát is, akik nem végeznek rendszeresen alkalmi munkát, ennek oka feltételezhetően az, hogy munkájuk évszakhoz, idényhez és a szükségleteik kielégítéséhez kötődik elsősorban. A projekt szempontjából a programba bevonandó alkalmi munkát vállalók támogatása csak speciális támogató szolgáltatásokkal, fokozott odafigyelés, kontroll mellett lehetséges.

A nem válaszolók magas száma szólhat arról is, hogy a hajléktalanok ezen része nem alkalmi munkavállalói könyvvel dolgozik (fekete munka?) ezzel védve munkáltatóját.

9. Ha jelenleg sehol sem dolgozik, ennek oka?

A válaszadók közül 4% már nyugdíjas, ők a programba nem vonhatók be. A megkérdezettek 22%-a úgy nyilatkozott, hogy tartós betegsége van, ezért bizonytalan a képzésbe vonásuk és a foglalkoztatásuk. Ezért számukra feltétlenül szükséges az egészségügyi és pályaalkalmassági vizsgálat. A vizsgálat eredménye adhat hiteles választ arra, hogy közülük hány fő vonható be a projektbe.

Jelentős a számuk azoknak, akik jelenleg nem találnak megfelelő munkát, arányuk 28%, 12% azok aránya akik jelenleg munkát keresnek. Számukra a munkába állásukat segítő szolgáltatások nyújthatnak hatékony segítséget.

Igen jelentős a nem válaszolók aránya, akik, véleményünk szerint, a bizonytalanok kategóriájába sorolhatóak. Épp úgy, mint azok, akik nem tudják, hogy miért nem dolgoznak, arányuk 9%.

10. Milyen helyen lakik most?

A válaszadók 46%-a átmeneti szálláson lakik, 27% éjjeli menedékhelyen, 24%-a pedig utcán és közterületen él. A 46%-os rétegből biztosan nem vonhatók be valamennyien, tekintettel arra, hogy nagy részük jelenleg munkaszerződéses viszonyban dolgozik, számukra munkahelymegtartó támogatások adhatók a projekten belül.

A menedékhelyen élők könnyen elérhetőek, megszólíthatóak, számuk jelentős a projektbe való bevonásuk szempontjából. Az utcán, azaz az intézményes kereteken kívül élők nehezebben megszólíthatóak, ezért bevonásuk a programba nehézkes. A velük való kapcsolattartás bizonytalan, s ezért nagy részükkel valószínűleg nem lehet számolni a projekt tervezésekor.

Ugyanakkor ezen réteg bevonását a programba szükségesnek tartjuk. Képzésükhöz, foglalkoztatásukhoz speciális támogatásokra és módszerekre van szükség. Ezt a szociális és motivációs tréning tematikájának kidolgozásakor vegyék figyelembe. A projekt teljes időtartama alatt nagy figyelmet kell szentelni a már megszerzett készségek és képességek fenntartására és fejlesztésére. Ezért javasoljuk a fenti célokat támogató szakember bevonását, aki beilleszkedési, életvezetési, konfliktuskezelési tanácsadást végez és az esetlegesen jelentkező addiktológiai problémákat is ellátja.

11. Hány éve hajléktalan?

A megkérdezettek 34%-a kevesebb, mint 2 éve vált hajléktalanná, 10%-a kevesebb, mint 4 éve, 56%-a több mint 4 éve hajléktalan.

A hajléktalan ellátásban dolgozó szakemberek szerint az 1-2 éve hajléktalanná vált emberek a társadalmi kapcsolataikat (család, munkahelyi társaság) még nem veszítették el teljes egészében, ezért integrációs esélyeik nagyobbak a munkába juttatásuk esélyeit is figyelembe véve. A kiválasztáskor ezen rétegre kiemelten kell fókuszálni.

A több mint 4 éve hajléktalanok nagy része túlságosan is kötődik az intézményrendszerhez, ennek okán szocializációs készségeiket részben elveszítették, így a projektbe való bevonásuk nagyobb humán és egyéb erőforrásokat igényelnek.

12. A Kríziskezelő Központ alábbi szolgáltatásai közül melyiket vette eddig igénybe?

A válaszadók legnagyobb számban az átmeneti szálló szolgáltatásait vették igénybe, arányuk 61%.

A nappali melegedőt igénybe vevők megoszlása 59%. A menedékhelyet igénybevevők aránya a válaszadók 55%-a.

A megvalósító intézmény szolgáltatásai egymásra épülnek, ezért a hajléktalanok többsége ezen szolgáltatásokat (nappali melegedő, éjjeli menedékhely, átmeneti szálló) nagy valószínűséggel igénybe is veszi.

Ezért javasoljuk, hogy a szociális szakemberek lehetőség szerint ezen ellátások valamelyikéből kerüljenek be a projektbe, mert ezen ellátási szinteken dolgozóknak napi kapcsolatuk van a célcsoporttal.

A válaszadók 17%-a kizárólag az átmeneti szálló szolgáltatásait vette igénybe.

A válaszadók a Családok Átmeneti Otthonából, a női átmeneti szállóról és a Kikindai úti átmeneti szállón élők közül kerültek ki. Ők nem a klasszikus értelemben vett

hajléktalan karriert járták be, a hospitalizációjuk az ellátórendszerhez még nem alakult ki jelentős mértékben.

Motiválhatóságuk ezért eredményesebb lehet a projekt szempontjából.

13. Saját erőből ki tud-e kerülni a hajléktalanságból?

A válaszadók 17%-a úgy gondolja, hogy önerőből képes kikerülni a hajléktalanságból. 58%-uk válaszolta azt, hogy önerőből nem, 25% pedig nem tudja, hogy képes-e önerőből kikerülni a hajléktalanságból.

A válaszadók 58%-a csak segítséggel tudja elképzelni és megvalósítani hajléktalansága leküzdését.

A bizonytalanok aránya 25%, mely jelentős. A bizonytalanságuk eredhet önbizalomhiányból, az eddig átélt kudarcélményeikből és az ellátórendszer diszfunkciójából.

14. Ha nem, vagy nem tudja, intézményi segítséget igényelne-e?

A válaszadók 90%-a intézményi segítséget kér a hajléktalanságból való kikerülésének érdekében.

A hajléktalanok döntő többsége úgy gondolja, hogy önállóan képtelen helyzetén változtatni. A segítséget kérők magas aránya az intézmény és szolgáltatásai iránti bizalom erősségét jelzi, mely meghatározó lehet a projekt szempontjából.

A válaszokból arra következtetünk, hogy a társadalomba való integrációját a célcsoport a szervezeten keresztül képzelel el.

15. Ha igen, akkor ön szerint milyen típusú segítségre lenne szüksége?

A válaszadók 47%-a munkavállaláshoz, 23%-a pedig a képzéshez kéri az intézményes segítséget.

A lakhatáshoz a megkérdezettek 73%-a kér segítséget.

Kiemelkedően magas 32% azok aránya, akik csak lakhatáshoz kérnek támogatást.

5 % csupán azok aránya, akik kizárólag a munkába álláshoz kértek segítséget.

A válaszadók 24%-a a munkavállaláshoz és lakhatáshoz kér együttesen támogatást.

A projekten belül lakhatási támogatás csak képzési vagy foglalkoztatást segítő szolgáltatások mellett nyújtható.

Ezért javasoljuk, hogy a projekt előkészítésekor erre a tényre fokozottan fel kell hívni a bevonandó célcsoport figyelmét.

A képzéshez intézményes segítséget kérők aránya 3%, rendkívül alacsony.

A projekt egyik alappillére pedig a képzés, mely javítja és erősíti a foglalkoztathatóságot és a hajléktalanok elhelyezkedésének esélyét.

Javasoljuk a projekt megvalósítóinak, hogy ennek a problémának a kezelésére nagy hangsúlyt fektessenek, mivel ez kardinálisan befolyásolhatja a projekt megvalósításának sikerét is.

16. Részt venne-e munkába állását segítő, illetve munkahelyének megtartását támogató programban?

A válaszadók 73%-a igennel válaszolt, 27%-uk pedig nem igényel ilyen jellegű támogatást.

A segítséget kérők magas arányát az is befolyásolhatja, hogy az intézmény korábban is megvalósított foglalkoztatási programokat, ezért a hajléktalanok jelentős része nem idegenkedik ilyen típusú segítségtől.

17. Ha igen, az alábbi szolgáltatások közül mit venne igénybe?

Az álláskeresési, lakhatási iroda szolgáltatását a válaszadók 52%-a igényli. A válaszadók 40%-a fontosnak tartja a munkára, képzésre való felkészítést. A megkérdezettek 28%-a a számítógép és internet hozzáférés biztosítását is fontosnak tartja.

A szociális munkás segítségét (mentor) a válaszadók 19%-a tartja fontosnak.

Javasoljuk a projektmenedzsmentnek, a szakmai megvalósítóknak, hogy az álláskeresési és lakhatási iroda szakmai programjának kidolgozására nagy figyelmet fordítsanak (internet, jogi segítség, munkaügyi szoftver telepítés, albérlet, lakhatás keresésében segítség).

A motivációs tréninget a válaszadók 40%-a fontosnak tartja. A projekt tervezésekor javasoljuk, hogy a mentorok a projekt előkészítés időszakában csoportos és egyéni motivációs beszélgetést is folytassanak a szűrésre bevonandó célcsoporttal, ezzel erősítve a motiváltságukat.

Szükségesnek tartjuk, hogy a projektbe bevonandó célcsoport számára minden érintett telephelyen biztosítva legyen számítógép hozzáférés és internet kapcsolat.

A kialakult függőségük kezelésére a válaszadók 15%-a kér segítséget az intézménytől. Ezen célcsoport bevonhatósága érdekében feltétlenül szükséges a projekt során addiktológus, pszichiáter szakember biztosítása.

Az ellátotti kérdőív egyes kérdéseire adott válaszok összehasonlítása

Összevetettük azon válaszadókat, akiknek nehézséget okozott munkát találni(5,1) 62% és azokat akik kérik az intézmény segítségét a munkavállalásukhoz(15,1) 47%.

Azt feltételezzük, hogy azon hajléktalanok, akiknek nehézséget okozott a munkaerőpiacon munkát (62%) találni, azok nagy számban kérik az intézményes segítséget munkavállalásukhoz.

Az összehasonlításból látható, hogy a 62%-os csoportból az intézménytől segítséget kérők aránya csupán 56%, azaz éppen hogy a fele. Projektbe való bevonásuk a szakmai megvalósítóktól különös odafigyelést igényel. Javasoljuk, hogy minden alkalmat ragadjanak meg a projekt előkészítésétől, hogy a segítségnyújtás szükségességét elfogadtassák ezen célcsoporttal.

Jelentős azok aránya, akik nem kérnek támogatást az intézménytől, arányuk 45%. Ezen utóbbi réteg megszólítására nagy figyelmet kell fordítani, hogy bevonhatókká váljanak a projektbe.

Javasoljuk, hogy a projekt előkészítő szakaszában már olyan információkat nyújtsanak a projektről, amelyek érthetőek, jól áttekinthetően mutatják be a szolgáltatásokat, melyek segíthetik a hajléktalanokat megalapozott döntésük meghozatalában.

Összevetettük azok arányát, akik több, min 4 éve hajléktalanok (11,5) azokkal, akik azt a választ adták, hogy önállóan képesek kikerülni a hajléktalanságból (13,1).

A több mint 4 éve hajléktalanok (56%) 16%-a saját erőből képes lenne elhagyni az intézményrendszert.

Ebből az összevetésből úgy tűnik, hogy a nagy többség reálisan látja a helyzetét. Ezt azért tartjuk nagyon fontosnak a projekt szempontjából, mert ez segítheti a felajánlott szolgáltatások elfogadását.

Összevetettük azok arányát, akik párhuzamosan kérik a munkavállaláshoz és tanuláshoz a segítséget (12%) azokkal, akik igénylik a projekt által nyújtandó álláskeresési iroda és a munkára, képzésre való felkészítéshez a segítséget, ezek aránya 12%.

A célcsoport eredményes munkaerő-piaci integrációját elősegítve a projekt nem zárja ki, hogy párhuzamosan nyújtsanak számukra képzést és elhelyezkedést segítő támogatásokat.

A projekt előkészítésekor a tervezésnél vegyék figyelembe, hogy hány főt vonnak be a képzési és foglalkoztatási programokba párhuzamosan, s közülük kit mely indikátor teljesülésekor vesznek figyelembe.

A foglalkoztatási mutatók eredményes teljesítése érdekében javasoljuk, hogy a tervezés, az előkészítés szakaszában munkáltatókat szólítsanak meg a célcsoport elhelyezkedésének biztosítása érdekében. A képzés tervezésekor pedig maximálisan vegyék figyelembe a várható munkáltatóknál betöltendő munkakörök speciális igényeit, szükségleteit.

Összevetettük azok arányát, akiknek jelenleg van bejelentett munkaviszonyuk (7,1.) ez a vizsgált népesség 22%-a, azokkal akik az átmeneti szálláson laknak arányuk 72%.

Ez az a réteg, akik könnyebben megszólíthatóak és elérhetőek, motivációjuk erősebb. Bevonhatóak a projektbe, de számukra elsősorban (jelenleg) munkahelymegtartó és lakhatási támogatás adható. Képzésük is lehetséges, de véleményünk szerint a projekt feltételeit is figyelembe véve ez kiemelt kockázattal járhat.

Összehasonlítottuk azok arányát, akiknek nincs bejelentett munkaviszonya (7,2.) 75%, azokkal akik jelenleg az átmeneti szálláson élnek (10,1.) 46%.

Az utóbbi létszámból 6 főt (ők elérték már a nyugdíjkorhatárt) le kell vonni. Így a fennmaradó 47 főből 26 főnek nincs bejelentett munkája, ez 55%.

Tekintettel arra, hogy ők jelenleg szállásokon élnek megszólíthatóságuk, elérhetőségük könnyebb. Részükre kiemelten javasoljuk foglalkoztathatóságuk érdekében a csoportos szocializációt és motivációt segítő foglalkozások biztosítását.

Összehasonlítottuk a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányát (3,3.) 40%, és azokat, akik képzési segítséget igényelnek közülük, ez 9 fő.

A válaszok szerint közel 20% kéri a képzési támogatást.

Arányukat alacsonynak véljük, képzésbe irányításukat, válaszuktól függetlenül, szükségesnek tartjuk. Javasoljuk, hogy a projekt elkészítésekor a mentorok, azaz a szociális munkások az egyéni és csoportos konzultációk során kiemelt figyelmet fordítsanak arra, hogy a képzés iránti igényt ezen célcsoport részéről erősítsék, és ezzel a képzésbe jelentkezők számát növelni lehessen.

A szakemberek részére készült kérdőív elemzése

1. A kérdőívet 24 fő töltötte ki az intézmény munkavállalói közül.

- 17 fő szociális munkatárs
- 6 fő részlegvezető
- 1 fő intézményvezető

2. Ügyfeleik közül hány főt tart bevonhatónak a TÁMOP 5.3.3 projektbe?

A különböző telephelyeken dolgozó szociális munkások ezen kérdést többféleképpen értelmezték. Volt olyan kolléga, aki a saját ellátottjai létszámát alapul véve határozta meg a programban bevonható hajléktalanok számát.

Egyes szociális munkások pedig az intézmény valamennyi ellátottját figyelembe véve határozta meg az általa bevonhatónak ítélt személyek számát.

A kérdés felvetés nem volt egyértelmű, pontosításra szorult. A kérdést újra feltettük és arra kértük a válaszadókat, hogy saját ügyfeleik közül határozzák meg a bevonható személyek számát:

Női átmeneti szálló: 4 fő

Kikindai úti szállás: 5 fő

Sörház téri szálló: 4 fő

Családok Átmeneti Otthona: 4 fő

Éjjeli menedékhely: 12 fő

Utcán élők: 6 fő

3. *A hajléktalanok hatékonyabb rehabilitációja érdekében mennyire tartja fontosnak a felsorolt programokat?*

I. Foglalkoztatás, foglalkoztathatóság

A válaszadók 80%-a nagyon fontosnak tartja a hajléktalanok foglalkoztatásának segítségét és a foglalkoztathatóságának javítását. A megkérdezettek további 20%-a pedig fontosnak tartja ezt a szolgáltatást. Szignifikánsan magas azok aránya, akik kiemelkedő fontosságot tulajdonítanak a hajléktalanok elhelyezkedését segítő és munkahely megtartó programoknak.

II. Képzés támogatása

A képzések indítását és azok támogatását a válaszadók 54%-a nagyon fontosnak tartja, 46%-a pedig fontosnak tartja. A képzések fontosságának megítélése a szakemberek körében hasonlóan nagy arányú a foglalkoztatási programok támogatásához.

III. Önálló lakhatás támogatása

A megkérdezettek 60%-a nagyon fontosnak tartja az önálló lakhatás támogatását, 33 %-a fontosnak, 5%-a pedig kevésbé tartja fontosnak.

A 3. kérdésre adott válaszok arányát vizsgálva megállapítható, hogy a foglalkoztatási támogatás fontosságának megítélése kiemelkedően magas, míg a képzési és önálló lakhatási támogatás megítélése egymáshoz hasonlóan magas arányú.

4. *Ügyfeleiknek a felsoroltak közül milyen képzés, képzések indítását tartja szükségesnek sikeres rehabilitációjuk érdekében?*

A válaszadók 33%-a tartja fontosnak a kompetencia fejlesztést, 42%-a az általános iskola befejezését segítő programot támogatná, 88%-uk pedig szakmászító képzés indításának szervezését tartja fontosnak.

A megkérdezettek 63%-a OKJ-s tanfolyam indítását tartja szükségesnek.

Figyelembe véve a projekt képzési indikátoraira vonatkozó teljesítés feltételeit és az a tény, hogy a célcsoport többsége több mint 20 éve járt iskolarendszerű (8 általános, illetve szakiskola) képzésben, ezért javasoljuk, hogy a kompetenciafejlesztésben a lehető legnagyobb létszámban vonják be a projekt célcsoportját. Tekintettel arra is, hogy ezen képzési program (kompetencia) aránylag könnyebben teljesíthető és szereshető bizonyítvány a célcsoport részéről.

Ugyanakkor a kompetencia fejlesztési képzési program elégséges ahhoz, hogy a sikeres tanúsítvány szerzők OKJ-s képzésbe bevonhatóak legyenek.

Javasoljuk, hogy az országos képzési jegyzékbe szereplő szakmák megszerzésére irányuló képzési programok indítását részesítsék előnyben a projekt tervezésekor.

5. *Ügyfeleiknek a felsoroltak közül milyen foglalkoztatást segítő támogatásokat tart szükségesnek sikeres rehabilitációjuk érdekében?*

A válaszadók 58%-a tartja szükségesnek a hajléktalanok sikeres rehabilitációja érdekében a képzési költségek biztosítását, 71%-uk a munkavállalást segítő foglalkoztatásokat. A megkérdezettek 54%-a tartja fontosnak a bér és járulék támogatások biztosítását, 58%-uk a megélhetési támogatás biztosítását, 46%-uk pedig a munka melletti képzést.

A válaszadók magas arányban támogatják a célcsoport képzési költségeinek biztosítását, tekintettel arra, hogy a hajléktalanok egyáltalán nem tudják finanszírozni saját képzéseiket, ezért javasoljuk, hogy a projekt tervezésekor, minden, a pályázatban elszámolható képzési költséget tervezzenek be.

Javasoljuk, hogy a bevonandó célcsoport valamennyi tagja részére szervezzenek olyan motivációs tréninget, mely ösztönzi és fenntartja a munkavállalási kedvet, ezzel elősegítve a hajléktalanok elhelyezkedését.

A hajléktalanok foglalkoztatása érdekében már a projekt előkészítésének szakaszában olyan munkáltatókat keressenek meg, akik vállalják a hajléktalanok foglalkoztatását, azok bér és járulékainak támogatása mellett. Javasoljuk, hogy a képzés idejére a képzésen részt vevők számára megélhetési támogatást tervezzenek be.

6. *A programba bevonható ügyfeleinek a felsorolt lakhatási lehetőségek közül, melyeket tartja lehetségesnek illetve elfogadhatónak?*

Magas az aránya azoknak, akik (63%) a kiléptető lakást tartják elfogadhatónak lakhatási támogatásként, de ez a lakhatási forma az intézmény rendszerhez kapcsolódik, ezért kevésbé segíti elő az önálló életvitel megszilárdítását. A legmagasabb arányban 67% az albérleti támogatást javasolják.

A válaszadók 42%-a tartja egyedül az albérletet elfogadhatónak.

Javasoljuk, hogy már a projekt indításakor kezdjék meg olyan albérletek (számlás) felkutatását, melyek legalább 2-4 fő lakhatására alkalmasak.

Az egyszemélyes albérlet fenntarthatósága kockázatos, a relatíve magas fajlagos költségek miatt, ezért inkább a munkásszálló és panzió jellegű szállások feltérképezését javasoljuk.

7. *Mennyire tartja fontosnak a felsorolt szociális szolgáltatásokat, figyelembe véve a projektbe bevonható ellátottak igényeit?*

A válaszadók 66%-a tartja nagyon fontosnak, 30%-a pedig fontosnak a komplex munka és pályaalakmassági vizsgálatot. A megkérdezettek 46%-a nagyon fontosnak, 50%-a pedig fontosnak tartja az addikciók kezelését.

Javasoljuk, hogy a kiválasztás szakaszában tervezzenek a projektbe egy pályaorientációs, munka alkalmassági felmérést. Javasoljuk a kiválasztást követően a projekt teljes időtartama alatt olyan szakember alkalmazását, aki a bevont célcsoport számára rendszeres konzultációs lehetőséget biztosít az addikciókkal küzdők számára a programba való bennmaradásuk érdekében. A lakóhelyi és a képzési, munkahelyi konfliktusok megelőzése és kezelése érdekében egyéni és csoportos tanácsadás biztosítását javasoljuk. Javasoljuk olyan szociális munkások bevonását a projektbe, akik a célcsoporttal napi kapcsolatban vannak.

Olyan szociális szakemberek kiválasztását javasoljuk, akik nagy tapasztalattal rendelkeznek az egyéni és csoportos szociális munka terén, és korábbi foglalkoztatási és/vagy lakhatási programokban aktívan részt vettek.

Javasoljuk olyan motivációs tréning szervezését a bevont célcsoport számára, amelynek egyik eleme álláskeresési technikák oktatását is tartalmazza.

8. *Néhány mondatban fogalmazza meg hogy a projekt sikeres megvalósítása érdekében, milyen tevékenységeket, szolgáltatásokat vezetne be a fentiekén kívül?*

„Álláskeresési irodát alakítanék ki az ügyfelek részére, munkáltatókat szólítanék meg a hajléktalanok felvétele, foglalkoztatása érdekében. Jogi tanácsadásra is pályáznék, aki szinte minden órában (ügyelet) elérhető lenne személyesen vagy telefonon.”
(intézményvezető)

„A fiatalok nagy része alulértékeli önmagát és teljesítőkéességét. Fontosnak tartanám, hogy ebben kapjanak segítséget, mivel bármilyen kisebb akadály esetén képesek feladni. Ha a megerősítés hiányzik, hiába motiváltak, nem lesznek képesek végigcsinálni. Ezen kívül még pénzkézelési problémáik vannak (emiat sokszor akadályt jelent a munkahelyre, tanfolyamra való eljutás).” (részlegvezető)

„Teljes körűnek tartom a felsoroltakat” (szociális munkás)

„Véleményem szerint is az életvezetési és álláskeresési tanácsadás a legfontosabb azok számára, akiknek még van lehetősége. A többieknek olyan szociális segély rendszeresítése, amely elég a mindennapi megélhetéshez.” (szociális munkás)

„Véleményem szerint a 7. pontban felsorolt 14 pontban foglalt szociális szolgáltatások nem is nagyon fontos kategória, hanem csak egyedüli lehetőség hogy sikeres legyen a projekt. Az egyéni, személyre szabott –tehát egy szociális szakember és maximum 3 ellátott nagyon szoros, bizalmas körön belül – elejétől végig kísérve és segítve és utógondozást végezve.”
(szociális munkás)

„Azt gondolom a 7-es pontban felsorolt szolgáltatások átfogóak, jeleztem is fontosságukat. Talán a projektben résztvevő szakemberek konzultációját tartanám még fontosnak, hogy egymás tapasztalatait át tudják adni egymásnak, ez segítene a projekt kivitelezése során felmerülő esetleges szakmai problémák megoldásában is.”
(szociális munkás)

Tekintettel arra, hogy a projekt 24 hónapos időtartamú és komplex a
A javasolt szolgáltatások többsége a projektbe betervezhető és komplex ezért javasoljuk a projekt menedzsmet és a megvalósítók részére olyan rendszeres konzultáció illetve tanácsadás szervezését melynek célja a hatékony együttműködés, az eredmények és a problémák folyamatos visszacsatolása.

Összegzés

A vizsgálat a székesfehérvári hajléktalan népesség kb. egynegyedét érintette, és kiterjedt az ellátás teljes vertikumára.

A célcsoport gazdasági aktivitása jelentős mértékben elmarad az országos átlagtól. Ennek egyik oka a hajléktalanok képzettségének alacsony szintje. Többségük alapiskolával rendelkezik, illetve olyan szakmunkások, akiknek jelenlegi szakmája elavult, a munkaerőpiac szempontjából alacsony technológia szinten áll. Végzettségüket a rendszerváltozás előtt

szerezték, képzésen, átképzésen az elmúlt 20 évben szinte egyáltalán nem vettek részt. Tanulás iránti motivációjuk alacsony, melynek valószínű okai az alapkompenciákban meglévő hiányosságaik, ez képezhetőségüket is befolyásolhatja. A szocializációval kapcsolatos deficitek, a társas kapcsolatok beszűkülése, ezáltal a társadalmi beágyazódás elégtelensége szintén negatívan hathatnak munkavállalásukra. Többségük évek óta hajléktalan, családi, baráti és munkahelyi kapcsolataikat jórészt elveszítették. Egészségi állapotra adott válaszaikból megállapítható, hogy az átlag népességnél nagyságrendekkel rosszabb a mentális és fizikai állapotuk, ez életmódjukra, és a különböző addikciók együttes negatív hatásaira vezethető vissza. Az egészség, a közérzet meghatározó jelentőséggel bíró tényezője a foglalkoztathatóságnak. A krónikus egészségi problémákkal küszködőket a munkáltatók nem szívesen alkalmazzák, munkaerő-piaci lehetőségeik szűkösek.

A célcsoport intézmény iránti bizalma jó, ezt a segítséget kérők jelentős száma is alátámasztja. A projekt iránti érdeklődésüket mutatja, hogy kevesen voltak, akik nem válaszoltak a kérdésekre. Ehhez a Kríziskezelő Központ korábbi, hasonló projektjeinek a sikerei is hozzájárulhattak. Ez lehetőséget teremthet a motivációs szintjük növelésére, és fenntartására, mely a projekt sikerességét pozitívan befolyásolja.

Az önálló lakhatás lehetőségének biztosítása a projekt által kínált legvonzóbb szolgáltatás. A társadalmi integráció, re-integráció sikere a munkahely mellett az önálló lakhatás megteremtése nélkül nem lehetséges. A hajléktalan szállások, a szegregáció, az intim szféra hiánya miatt alkalmatlanok a társadalom által elfogadott társas kapcsolatok kialakítására, ápolására.

A felmérésből következtethető, hogy a hajléktalanok bevonása képzési, foglalkoztatási, lakhatási projektekbe az átlagosnál nagyobb kockázatot jelent. A kockázat mérséklése érdekében javasoljuk már a kiválasztás szakaszában a lehető leghatékonyabb eszközök alkalmazását. A foglalkoztathatóság szintjének növelése nélkül a célcsoport munka világába való sikeres megjelenése, ill. visszatérése nehézségekkel járhat. A szocializációs készségek fejlesztését és képzések betervezését a projektbe szükségesnek tartjuk.

A gazdasági és pénzügyi válság a térség munkalehetőségeinek beszűkülésével járt. A célcsoport projektben való foglalkoztatásának biztosítása érdekében az előkészítés kezdeti szakaszától javasoljuk felvenni a kapcsolatot a lehetséges munkáltatókkal. A motiváció erősítését és megtartását a projekt teljes időszakában kiemelten fontosnak tartjuk.

A felmérés eredményének összefoglalása mellett igyekeztünk olyan ajánlásokat is megfogalmazni, melyek segítséget jelenthetnek a megvalósítóknak a projekt körültekintő tervezéséhez.

Mellékletek: kérdőívek (2db), kódtábla

Források Jegyzéke

Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán: "A hajléktalanság" szakvizsga jegyzet 2003

KSH Élethosszig tartó tanulás 2004.

Kríziskezelő Központ. Szakmai program

Székesfehérvár MJV Önkormányzat Gazdasági Programja 2007-2010.

Szabó Dániel MUPSZ Székesfehérvári foglalkoztatási stratégia 2008 –2013.

Kríziskezelő Központ Szakmai beszámoló 2008.

Sós Ferenc Hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatási lehetőségei és eszközei előadás
TÁMOP 5.3.2 Közép-Dunántúli Régió szakmai nap 2009. 03. 26.

KDRMK Elemzési Osztály A Közép-Dunántúli Régió foglalkoztatási, munkaerő-piaci helyzetének alakulása 2009. április

KDRMK Elemzési Osztály Fejér Megye munkaerőpiacának alakulása 2009 I félév